

DE NIEUWE TONEELBIBLIOTHEEK

Deze tekst is afkomstig van de online bibliotheek op www.denieuwetoneelbibliotheek.nl.

De rechten, inclusief en met name de rechten voor uitvoering, liggen voor alle teksten bij de auteur en het is dan ook verplicht om voor elke vorm van uitvoering toestemming bij de betreffende schrijver aan te vragen. Voor elke schrijver is het van groot belang om te weten of zijn teksten worden uitgevoerd, dus neem alstublieft bij elke lezing, encenering, bespreking in het onderwijs e.d. even contact op met de auteur! Het contact adres voor deze tekst is:

Schrijver	Wanda Reisel
Titel	Dames van de Beethovenstraat
Jaar	2014
Uitvoering	Parels voor de zwijnen / Saskia Huybrechtse

Copyright (C) 2014 by Wanda Reisel

WANDA REISEL

DAMES

VAN DE

BEETHOVENSTRAAT

Personages

Lotte Gutmann-Kisch (90+)

Duits-joodse uit Berlijn, sinds 1933 (op de leeftijd van dertien jaar) in de Beethovenstraat. Zou trouwen met Max, maar Max verdween. Lotte heeft vier kampen overleefd: Vught-Ravensbrück-Auschwitz-Reichenbach. Na de oorlog met een andere man samengewoond en pas na dertig jaar met hem getrouwd.

Irma Fraenkel (90+)

Duits-joodse uit Berlijn, ook sinds 1933 in de Beethovenstraat. Bij de Joodse Raad gewerkt om haar moeder te redden. Heeft Westerbork en Theresienstadt overleefd. Nooit getrouwd. Heeft de ene lover na de andere. Vermogend geworden met handel in piano's en vastgoed.

Betty Appelboom (80+)

Amsterdams-joodse uit de Transvaalbuurt.

Als kind ondergedoken op verschillende onderduikadressen in o.a. een kippenkot, op een hooizolder en een diepe kast. Woont vanaf 1950 in flatje van haar tante in de Beethovenstraat. Leeft alleen met zeven katten. Tekent.

Toetie Weintraub-Wijntjes (80+)

Amsterdamse, opgegroeid als winkeliersdochter in de Beethovenbuurt, getrouwd met Leo, die Buchenwald overleefde. Sinds vijf jaar weduwe.

Drie kinderen en zes kleinkinderen die het allemaal druk hebben.

Lia Smit-Toussaint (90+)

telg uit een patriciërsge­slacht, woont ook na haar huwelik in ouderlijke villa Beethovenbuurt. Twee kinderen, lang getrouwd, nooit gescheiden. Haar man woont met Russische vriendin samen in andere helft van villa, iets wat zij tolereert.

Pianist

wordt te pas en te onpas ‘in vertrouwen’ genomen. Soms gebruikt hij muziek als bliksem-afleider.

Afghaanse Baliemedewerker

in Hiltonuniform.

Valentina (22)

Amerikaanse achterkleindochter van Lotte.

Locatie

Een van de feestzalen in het Hiltonhotel. Hier vindt het huwelijk tussen Valentina en Daniël plaats. De dames komen er om de choepa te versieren en zang en dans in te studeren ter opluistering van het bruiloftsmaal.

De bühne raakt gedurende de voorstelling aangekleed.

Er staat een stellage die dienst doet als kleding-rek en gedurende de voorstelling door de vriendinnen opgebouwd wordt voor de choepa, het baldakijn waaronder het jonge bruidspaar getrouwd zal worden. Er ligt een witte looper van het podium naar de ingang van de zaal.

De vijf vrouwen hebben allemaal een verleden in de Tweede Wereldoorlog. In het heden is hun (niet geheel ongecompliceerde) vriendschapsband van levensbelang omdat die hen van eenzaamheid en demonen uit het verleden redt. Deze vrouwen zijn unieke en vitale overlevers.

I

Lotte en Toetie komen de pikdonkere zaal in

TOETIE

Maar Delcavi is nu een Starbucks...

LOTTE

met het bekende Duitse accent

Ja! Delcavi is nu een Starbucks

Wat kan mij dat schelen?

Koffie is koffie als-ie maar goed is

Starbucks heeft goeie koffie

TOETIE

Maar Delcavi had...

LOTTE

Starbucks heeft hele goeie kwaliteit

Verantwoorde kwaliteit zou ik zeggen

Als ik in Auschwitz elke ochtend zulke goede koffie had gekregen

was ik door de kampen gevlogen!

Dus wat zeur je over Delcavi?

Het leven gaat door!

TOETIE

Het was er altijd zo...

LOTTE

De tosti's waren goed

De koekjes okay

Maar de Delcavikoffie?

Warm ja

Als je geluk had

Hollanders kunnen überhaupt geen koffie zetten

Überhaupt niet

Waar zit hier dat verdammte licht??

Ze zoeken hun weg in het donker

LOTTE

Noemen ze *dit* gastvrijheid in het Hilton?

Ontvangst? Lächerlich!

Waar steek ik mijn geld in?

Een bruiloft voor meer dan tweehonderd gasten

Geen manager geen service geen gastvrouw

Niet eens licht

TOETIE

Eens zoeken

Een lichtknopje zit altijd in de muur

LOTTE

Ik wacht wel

TOETIE

Luguber dat donker

LOTTE

Ach! Wat weet jij van luguber...

TOETIE

Ik heb me suf gebeld

De manager de hostess de technicus

LOTTE

Wat sta je daar nou te smoezen?

Zoek dan toch!

TOETIE

Ik zoek me gek

Er móet hier licht zijn

LOTTE

Natuurlijk

God heeft het uiteindelijk ook gevonden

Een lamp gaat zwak aan. Lotte loopt door met het rolkoffertje achter zich aan

LOTTE

Is het vandaag woensdag of donderdag?

TOETIE

Wat doet dat er nu toe?

LOTTE

Op donderdag komt m'n werkster

Dan moet ik m'n verzameling zilverminiaturen opbergen

TOETIE

Gaat ze die soms opeten?

Het is woensdag Lotte

LOTTE

Ik kan niet nadenken in het donker

TOETIE

Help me liever zoeken als je klaar bent met je drukke agenda

LOTTE

En Valentina en Max komen morgen aan op Schiphol

TOETIE

Heet-ie nu Max?

Ik dacht dat hij Daniël heette

De hele familie komt vanavond aan Lotte

Met de vlucht van...

Ik heb het opgeschreven

Zoekt het op in een opschrijfboekje maar kan het in de schemer niet lezen

LOTTE

Valentina en Daniël

Die twee wonen in New York

In een appartementje zo groot als m'n pink

Zij doet geloof ik iets met kleren

TOETIE

Valentina heeft een winkeltje in vintage kleding

LOTTE

Fintitsj? Is dat Jiddisj?

TOETIE

Vintage! Oude spullen die weer in de mode zijn

Die verkoopt ze in pop-up stores

Dat zijn...

LOTTE

Ja dat weet ik wel

En hij bespeelt 't een of ander

TOETIE

Muzikant zijn ze daar allemaal

Heb je die serie Girls al gezien?

Een hilarische generatie!

Wat waren wij dan saai

LOTTE

Speak for yourself

Ik betaal haar hele bruiloft als ze hier in het Hilton met een joodse jongen
zou trouwen

Dat heb ik Valentina al beloofd toen ze veertien was

Een trotsere overgrootmoeder vind je niet

Het halve hotel én natuurlijk de bruidssuite gereserveerd

TOETIE

Eén zaal voor de bruiloft

Eén zaal voor het diner

Eén zaal voor het grote feest

Er komen meer dan tweehonderd gasten!

Uit Amerika!

LOTTE

Dit is *mijn* bruiloft

En dan krijg ik er niet eens licht bij?

Hilton-Schmilton!

Schiet toch eindelijk op Toetie

Waarom helpt ons niemand zoals dat hoort?!

TOETIE

God is dood Lotte

Langere stilte

LOTTE

Toetie? Toetie?

Ben je soms overleden?

We horen een mobiele telefoon. Die van Lotte hangt om haar nek aan een lint.

*Lotte pakt hem, pakt er een loep bij die ook aan het lint hangt, kijkt ermee en
drukt een knop in*

LOTTE

Hallo? Toetie ben jij het?

Ze hoort niks. Laat mobieltje weer vallen.

Een andere lamp gaat aan. Irma geagiteerd aan de telefoon in haar hotelkamer in het Hilton

IRMA

Hallo? Roomservice?

Met mevrouw Irma Fraenkel in suite 606

Ik bedoel 506

F-R-A-enkel

Suite Vijf Honderd en Zes!

Is mijn bagage al gearriveerd?

Verwittigt u mij dan onmiddellijk

Daar zit namelijk iets onschatbaars in...

Wat zegt u?

Ja iets onmisbaars

Ja iets zeer persoonlijks

Wat?

Anders nog wat?

Jazeker anders nog wat

Ik zou een rookkamer krijgen

Maar suite 506 is geen rookkamer

Ik heb altijd suite 606

Dat is een rookkamer

Maar die schijnt nu bezet te zijn
Ja ja 506
Ja u kan mij nog van dienst zijn
Er is geen Gin in mijn minibar
Ik heb gevraagd om een fles Gin
In de minibar
Zoals altijd
Ja Gin, een grote fles
En stuurt u wat ijs naar boven
Nee, van die blokjes bevroren water
Kijkt u alstublieft in uw schema
En zeg me dan of suite 606 écht niet beschikbaar is
Zo! Een bruiloft zegt u?
Laat u mijn koffer direct omhoog komen
Zodra hij arriveert ja
Wat een grappig accent
Uit welk land komt u? Afghanistan?
Dank u wel, u bent heel vriendelijk
legt op
Scheissdreck!

Meer licht op het podium omdat Toetie het gevonden heeft

TOETIE

Hebbes!

Heb jij die film nou al gezien?

LOTTE

Welke film nou weer?

TOETIE

Nou die Glorious Bastardboys met Brad Pitt

Ik heb de DVD

Je kan hem lenen als je wilt

Zo gelachen

Een heerlijke wraakfilm

LOTTE

Wraakfilm? Wat is dat nu?

TOETIE

Die Glorious Bastardboys van Quentin Tarantino

Zo heet de regisseur

Hij begint meteen al hilarisch goed

In een berghutje ergens in de Beierse Alpen daar komt...

LOTTE

er doorheen

Waarom zijn Lia en Betty er nog niet?

Licht hier. Lia zit op haar koffer, Betty op de hare

LIA

tamelijk bekakt sprekend

Ik ga onder geen beding lopen Betty

Ik heb een koffer met kostuums bij me

Dat zeult niet fijn voor een vrouw

BETTY

licht plat Amsterdams accent

Amsterdamse taxichauffeurs maken geen kleine ritjes

Zeker niet vanuit de Beethovenstraat Lia

Ze trekken gewoon op en laten je ijskoud staan

Of je nou uit de Diepenbrock- of de Deurloostraat komt

LIA

We geven hem toch een riante fooi!

BETTY

We?

Wat klink je raar

LIA

Beetje brak

BETTY

Zij weer?

LIA

Die Sowjetslet

De wodkahoer

Ik vermoord 'r !

BETTY

Doe 't dan ook es

LIA

Ik moet je wat vertellen

Ik ben er nog opgewonden van

Gisteravond komt er een grote zwarte neger uit de bosjes

BETTY

Wat? Een zwarte neger uit de bosjes? Waar?

LIA

Ja, echt waar

Onberispelijk gekleed met een gilet en een das

Ik heb van opwinding de hele nacht niet geslapen

Een andere lamp gaat aan. Toetie heeft weer meer licht gevonden

LOTTE

En waar blijft Irma in godsnaam?

TOETIE

Bel haar op

onze onderneemster van het jaar

Ze logeert hierboven ergens

Lotte pakt haar mobiele telefoon aan het lint om haar nek. Pakt de loep en kijkt er mee op het toestel. Toetie test een microfoon die ze gevonden heeft. Zij is ceremoniemeester van de aanstaande bruiloft. Ze drukt een knopje in.

TOETIE

in microfoon

Hallo? Doet-ie 't? Hallo lieve lieve mensen. Wat fijn dat jullie allemaal gekomen zijn. Ik heet Toetie en ben uw ceremoniemeester voor vanavond. En dat is Lotte Kisch, ze is 93 jaar en woont al vanaf 1933 in de Beethovenstraat. In Berlijn is ze als een prinsesje opgegroeid. Verzot op zangers, dansers en acteurs. Haar droom was zelf een groot zangeres te worden. Daar is niets van gekomen. Haar ouders zijn met haar uit Duitsland gevlucht. Ze waren eerst Duits en daarna pas joods. Deden er niet veel aan. Zat in Amsterdam op de middelbare school, heeft als

verkoopster gewerkt, in de lederwaren, bij Del Canho in de parfums, in het bont... Lottes kampnummer is...

LOTTE

turend met de loep op haar mobiele. Drukt toetsen in 66418...

TOETIE

in microfoon

Zij IS de Tweede Wereldoorlog. Ze stond op het punt van trouwen in 1942, maar moest halsoverkop onderduiken. Heeft er een kind gebaar dat ook onmiddellijk moest onderduiken, arm schaap. Lotte is verraden, maar heeft vier kampen overleefd

LOTTE

Ik heb álles meegemaakt

Alleen de dood nog niet

TOETIE

in microfoon

Pal naast de gouden armband en haar diamanten ringen die ze nooit afdoet

draagt ze haar kampnummer als een geuzenteken. Smaak is haar aangeboren. Ze konden haar een jutezak aantrekken, het stond haar.

Ze had schwung. Sjans.

De hinde van de Beethovenstraat werd ze genoemd

LOTTE

mompelt mee

Ja, de hinde van de Beethovenstraat...

Bij Irma in de kamer gaat haar mobiel over

Irma heeft ook een Duits accent. Lotte en Irma's accent wordt wat zwaarder als ze met elkaar spreken

IRMA

Hallo? Wer da? Liebste?

LOTTE

Ich bins Liebchen

Waarom nam je niet op?

IRMA

Mijn Handy ging maar één keer over!

Ik verwachtte geheel iemand anders

LOTTE

Hoe heet hij deze keer?

IRMA

Gaat je niets aan

LOTTE

Waar ben je?

IRMA

In suite vijf-null-sechs

LOTTE

Oh?

Niet in sechs-null-sechs?

IRMA

Nee, die is bezet

Een of andere bruiloft

LOTTE

O ja? Wat Schade nou

IRMA

Schade? Een schandaal!

LOTTE

En wanneer kom je beneden?

Wij zijn er al een uur

We hebben naar een lichtpuntje gezocht

IRMA

Ze hebben mijn koffer kwijtgemaakt op Schiphòl

Er zit geen Gin in m'n minibar

Ik mag hier niet roken

Ik moet in exil naar het rookhok

Maar dat verdom ik

Ik rook waar ik wil

LOTTE

Daal nu maar af naar uns stervelingen

IRMA

Ik daal pas af als ik mijn koffer én mijn Gin heb

Lia en Betty komen met hun rolkoffers de zaal binnen en lopen naar het podium

LOTTE

Dag Lia, dag Betty

Konden jullie het niet vinden?

LIA

De taxichauffeur vond het ritje naar het Hilton veel te kort

De fooi konden we ergens insteken

We zijn vereerd

LIA

tegen de anderen Moet je horen

Gisteravond kwam me toch die grote zwarte neger vlakbij mijn huis uit de bosjes tevoorschijn

Ik schrok me een aap!

LOTTE

In de bosjes? Bij ons? Hier?

LIA

Hij hield me heel beleefd staande en begon in zuiver Nederlands uit te leggen

dat hij de volgende dag door de Vreemdelingenpolitie het land uit gezet zou worden

Dat zijn vrouw en kinderen al weg waren naar Frankrijk

Dat hij hier op de universiteit had gewerkt

Dat hij zich morgen moest melden bij de vreemdelingenpolitie

Maar dat hij naar Lyon probeerde te komen

Naar zijn vrouw en kinderen en dat hij geen geld voor de trein had

BETTY

O die!

LIA

Het was een nette lieve man

Hij had zo'n mooi geruit colbert aan met een geknoopt gilet

Sprak volkomen ABN

Onbegrijpelijk

Ik gaf hem zo vijftig euro in zijn hand

BETTY

Wat? Vijftig euro?

LIA

Ik kon een traan in z'n ogen zien glinsteren in het licht van de straatlantaarn

Zo aandoenlijk

Maar ik liep verder en kréég me daar toch een *esprit de l'escalier*...

BETTY

Wat? Last van je maag?

LIA

Ik had 'm verdorie mee naar huis moeten nemen!

In m'n bed moeten stoppen!

BETTY

Welnee welnee

Ik ken die vent...

LIA

Had ik 'm vanochtend na het ontbijt en met een pakje boterhammen zelf
naar het station gerejen

Zo'n lief donkerbruin gezicht en zó ontredderd

Een geschenk uit de hemel

BETTY

Luister nou es!

Die man staat daar 's avonds heel vaak

LIA

Een grof schandaal van onze vreemdelingendienst!

De grenzen sluiten!

Wat een hufters!

LOTTE

er doorheen

Lia Toetie zij zo lief

Informeer bij de balie waar de gnädige Frau Fraenkel blijft?

LIA

loopt met Toetie naar de zaal deur

God, wat had ik een spijt

Ik had die lieve zwarte meneer mee moeten nemen en bij m'n man
aankloppen

M'n man godbetert in mijn eigen huis

met z'n Russische bijslaap aan de champoepel!

En ik met zo'n grote neger aan komen

Zie je het voor je?

BETTY

en toetie *stikken van het lachen* Jaha!

LIA

in de deuropening

En ik dan roepen:

En nou opzouten met die Sowjetslet!

Lia en Toetie verlaten de zaal

BETTY

in microfoon

Hallo? Hallo. Ik ben Betty. En dat daar was Lia, die woont in de
Diepenbrockstraat. In een groot huis dat is opgedeeld in een westelijk
en een oostelijk sector. Aan de ene kant van de villa, de westelijke kant,
woont Lia in de kamer en swiet

spreekt 't fonetisch uit

En aan de oostzijde woont haar man met zijn geliefde, de Russische Tatjana, ook wel genaamd de wodkahoer. En tussen hen in is het ijzeren gordijn neergelaten. Lia is zeker van plan terrein terug te veroveren. Het is tenslotte haar eigen huis. Nog van haar ouders geweest. Haar man zat vroeger bij het verzet. Ze heeft lipsticks in verschillende oorlogskleuren

De pianist komt de zaal binnen, doet onmiddellijk het grote licht aan. Lotte en Betty worden verrast door al het licht

PIANIST

Is dit de bruiloft van de familie Kitsch?

LOTTE

Kisch! Kisch!

Jazeker is dit de bruiloft van de familie Kisch!

En wie bent u als ik zo vrij mag zijn?

De pianist loopt op het podium af waar de afgedekte piano of vleugel staat
de pianist U heeft mij ingehuurd voor de repetitie van vanmiddag

LOTTE

U bent stipt!

Pianist schudt Lotte en Betty de hand

de pianist Aangenaam Jan Groenteman

Jan Groenteman aangenaam

Pianist haalt het dek van de piano. Speelt iets stemmigs, dit gaat over in wat toonladders om de staat en stemming van de piano te testen.

LOTTE

koket Prachtig! Prachtig!

Ik heb het grootste respect voor musici!

Het grootste respect!

Een korte mix van muziek klinkt. Pianist herhaalt een paar keer een loopje dat niet zo goed klinkt

LOTTE

Is-ie falsch?

Dan moet Irma onmiddellijk komen

Irma weet alles van falsch en van piano's

Een echte specialiste!

Wist u dat ze een keer lang geleden onderneemster van het jaar geweest is?

Op haar aanwijzing begint de pianist zoekend een flard van een Zarah Leander- of ander liedje te spelen

LOTTE

zingzegt haar eigen tekst

'Het was in de schitterende maand mei

Toen in Berlin

In de Fasanenstrasse drei

In een rotanwieg

Een pasgeboren baby lei'

steekt haar hand uit alsof ze Hildegard Knef zelf is

Zeg maar hallo tegen

Lotte Lina Kisch

de pianist Hallo mevrouw Kisch

LOTTE

Hallo Jan Groenteman

Zij en de pianist keuvelen voort bij de piano.

Ze nemen samen gedurende voorstelling een aantal liedjes door. Lia en Toetie

komen terug

TOETIE

op de looper nog

Lotte moet je horen...

LOTTE

opzichtig flirtend met de pianist

En de bruid heet Va-len-ti-na

mijn achterkleindochter Valentina

Een prachtkind en een talent!

En ze heeft een poppenkledingzaak in New York

TOETIE

Een pop-up store!

LOTTE

Aach!

Ze maakt een typisch gebaar dat ze vaker maakt als ze iets onbelangrijk vindt

LOTTE

tegen pianist Zingen kan ze dansen

Álles

En knap is ze ook

ondeugend Jij zal haar vast en zeker mogen

TOETIE

tegen Lotte Irma is heel erg kwaad zegt de balieman

LIA

Hij komt uit Afghanistan

LOTTE

Geen Gin in de minibar zeker?

TOETIE

En ook geen zoute amandelen

Voor haar lage bloeddruk

LIA

Dus zij uitvallen

Tegen die Afghaanse zielenpiet!

LOTTE

Verdammt noch mal!

Lotte pakt haar mobiele en drukt de repeatknop in

LOTTE

Irma, Irma, héb je nog steeds geen Gin?

Nee, Gin! Gin! Niet geen zin! Gin!

En ook al geen amandelen?

A-man-de-len! Geknipt, weet je nog?

Zo doof als een kleiduif, die vrouw

Kom onmiddellijk naar beneden!

Laat mobiel weer vallen

LOTTE

tot de pianist Is het een Yamáha, pianist?

LIA

Yámaha

BETTY

Yamahá

de pianist Ja

LOTTE

Zie je wel

Irma's merk!

Zaken met de Jappen!

De Duitsers!

Vlak na de oorlog!

Hoe vind je dat?

BETTY

Ze is stinkrijk geworden

Lekker puh

Lia en Toetie halen slingers en kunstbloemen uit hun koffertjes en beginnen ze met behulp van een trapje en een ladder op te hangen aan de stellage. Betty gaat Lia en Toetie helpen met het op het rek ophangen van kostuums en draperieën

LOTTE

Ladies!

We wachten nog vijf minuten

BETTY

Waarop?

LOTTE

geeft met vijf vingers aan

Op de komst van Frau Irma hare koninklijke hoogheid

Vijf minuten!

Lotte haalt uit een plastic tas een groot vel tevoorschijn met daarop groot met viltstift geschreven titels van een aantal liedjes, geeft de bladmuziek aan de pianist.

LOTTE

tegen pianist Het bruidje

mijn achterkleindochter Valentina

Mijn oogappel en ik hadden samen een geheimpje

Als ze ooit zou trouwen

zou er een grootse bruiloft komen

In Amsterdam

Dat was een langgekoesterde wens van mij

De pianist begint van het blad te improviseren terwijl Lotte wegdroomt. Neuriert of zingt 'Kann denn Liebe Sünde sein?'

TOETIE

tegen Lia Heb jij die film nou al gezien?

LIA

Welke film?

TOETIE

Nou die Glorious Bastardboys met Brad Pitt

BETTY

Ik kan helemaal niet huilen

Ja om films

In het donker

Dan gaat het wel

LOTTE

ferm In jezelf huilen

Daar word je goed in op den duur

Mensen hebben allemaal hun eigen sores

TOETIE

Zelden zo gelachen

Ik heb de DVD

Je kan hem van me lenen

LIA

Is dat soms die film met die joodse cowboys
die Nazi's scalperen?

TOETIE

Die ja!

De Glorious Bastardboys

Ken je hem?

LIA

Nee

Ik heb er van gehoord

TOETIE

Moet je zien!

Hij begint zo:

In een berghut ergens in de Beierse Alpen

ligt een hele joodse familie onder de vloer

Een hoge Nazipief gaat aan tafel zitten

geleidelijk aan onverstaanbaar

...en gaat precies boven die schuilplek onder de vloer uitgebreid een pijp

roken en een lulverhaal tegen die boer en boerin ophangen maar je weet

gewoon dat die nazi daar mensenvlees ruikt...

Pianist speelt 'Ich habe noch ein Koffer in Berlin'

LOTTE

Het Berlijn van mijn jeugd!

Meine Jugend... Berlin, Berlin... Ga door...

Ze zingt een beginnetje maar wordt onderbroken door Irma's stem uit de gang

IRMA

op de gang Anfang! Anfang!

Deuren van de zaal zwaaien open. Fel licht over de looper. Opkomst Irma met

knipperende kerstverlichte rollator en een halfvolle fles Gin in de hand

IRMA

Dalli Dalli, dames!

We zijn compleet! Ik ben er!

Vooruit met die Komeudieje!

Hopla! We leven!

Ze rolt richting podium. Lia, Betty en Toetie zijn bezig met de versiering van de ruimte en de choepa

LOTTE

in microfoon

Irma Fraenkel, dames en heren! Ik noem haar de wandelende jodin.

Thuis in die ganze Welt. Pied-à-terres in Berlijn, in Rome, Tokio, New York, en Amsterdam wordt gerenoveerd. Irma is net als ik opgegroeid in Berlijn. Haar vader vocht nog in de Eerste Wereldoorlog, verdiende het ijzeren Kreutz en is in Auschwitz vermoord. Dank u vriendelijk

IRMA

Zes faceliften gehad

Vijf ooglidcorrecties

En mijn beide borsten opgehaald!

LOTTE

in microfoon

Haar belangrijkste medicijnen zijn jonge minnaars. En bij het ontbijt één glas Gin

IRMA

tegen pianist Bent u goed?

Werkelijk goed?

Speelt u wat! Spiel auf!

De pianist zet hetzelfde lied van daarnet in. Lotte zingt een paar noten

IRMA

Falsch! Falsch!

LOTTE

Ik?

IRMA

tegen Lotte Nieuwe kapper?

LOTTE

wijzend op haar rollator Nieuw rolmodel?

IRMA

Kunt u haar stemmen?

LOTTE

Mij?

IRMA

Nein!

Die verdammte kast natuurlijk

Nein! Schrecklich!

de pianist Hij is niet helemaal op toon

IRMA

Als u het maar bent!

Nah! Stemt u dan

Mijn trommelvliezen knappen

Ik kan dat niet hebben

Ga eens weg Lotte

Geef die man de ruimte om te tonen wat hij kan!

LOTTE

‘Hallo Lotte

Wat geweldig dat die knappe Valentina gaat trouwen

En wat een mooi juweel!

Heb je die bij SchaapCitroen vandaan?

Wat fijn dat je nog leeft!

Et cetera Et cetera’

IRMA

deelt luchtzoenen uit Dag Lia, dag Toetie, dag Betty

Dag Lotte Kisch

Toll dat jullie er allemaal zijn, Kinder

En dan nu an die Arbeit

Want die macht frei!

Over een kwartier rookpauze!

neemt een slok Gin

LOTTE

tegen pianist

Mag ik je voorstellen

Onze Führer voor vandaag

Frau Fraenkel

IRMA

Ach Mensch!

Maar stimm dan doch!

neemt nog flinke slok van haar Gin en sjanst wat met de pianist, die intussen de piano stemt

LOTTE

tegen pianist Irma hier, die gute Alte, kwam net als ik in '33 naar Holland

Irma en ik zaten met Lia op hetzelfde lyzeum

We gingen als meisjes na schooltijd altijd sjansen in Café de Paris daar in de

Beethovenstraat

Irma flirt verder met pianist

LOTTE

De oorlog heeft ons tot joden gemaakt

We waren echt trotse Duitsers

We konden het maar niet begrijpen
Gingen überhaupt nooit naar synagoge
Kaarsen en chocolaatjes op sjabbat
wat school daar nu voor kwaad in?
tegen pianist Irma heeft na de oorlog haar vaders pianozaak voortgezet
Ze verkocht met groot succes aan...

IRMA

valt haar in de rede Ik ben zakenvrouw van het jaar geweest weet je

LOTTE

Een unwaarschijnlijk fortuin verdiend
Het leven is voor haar één groot feest
En nóg is het niet op

IRMA

Nah ja

Waarom heb ik anders overleefd?

LOTTE

Hoe is het met je, Irma?

IRMA

Pijn pijn en nog eens pijn
Maar iedereen zegt dat ik er goed uitzie

LOTTE

Je ziet er ook goed uit
voor je leeftijd
En de naam van je huidige vriend...?

IRMA

Rami

LOTTE

Zo Rami

IRMA

Hij komt uit Iran

LOTTE

Zo Iran

IRMA

Bezit een restaurant in Berlijn

Ik ken hem al een maand

LOTTE

Al een maand

Zo zo

IRMA

Hij is pas vijftig

LOTTE

Wat? Pas vijftig?

IRMA

Wáánzinnig knap

Donker met zo'n heerlijk zachte baard

LOTTE

Mmmm

IRMA

En zijn Deutsch is vlekloos

LOTTE

Ach so

Vlekloos

IRMA

Hij voert mij druiven en dadels in bed

doet het voor

'Du bist meine Prinzessin Shulamith' zegt hij

En meer van dat soort Klatsch

LOTTE

En? Is de seks een beetje...?

maakt gebaar

IRMA

Wat dacht jij?

LOTTE

Ik denk niet meer

Daar ben ik véél te oud voor

Iedereen is in z'n koffer gedoken en haalt kostuums en lappen tevoorschijn die op knaapjes aan de stelling hangen worden. Ze spreken snel en doorelkaar

IRMA

Zeg

Ik kom net met de taxi door de Beethovenstrasse

Vergis ik me nou of zijn er nóg meer winkels weg?

BETTY

Ze worden verbouwd

Er komen andere...

LIA

De B&O laatst

He-le-maal leeg

Van die houten borden voor de pui

Zo triest

Ik kon wel janken

IRMA

Waarom?

LIA

Bang-en-Olufsen in de Beet-ho-ven-straat! Leeg!

Niets meer hetzelfde

Alles verdwijnt

LOTTE

Geschwätz!

Er verandert niets

Er is net zo'n groentewinkel

net zo'n kledingwinkel

en net zo'n bloemenwinkel voor in de plaats gekomen

En de bomen in het Beatrixpark zijn ook onveranderd

LIA

De ondergang van de hele buurt

M'n hart bloedt!

IRMA

Kristallnacht verbleekt er ja bij

LIA

Atlantis

Ik zeg het je!

IRMA

Alles geht vorbei

TOETIE

'Marmorstein und Eisen bricht...'

betty+toetie *zingen*

'Aber unsere Liebe nicht!

Alles alles geht vorbei...'

LIA

Ik heb zó vaak ruzie met mijn drie afstandsbedieningen

Dan bel ik altijd Mike van B&O

En wat moet ik nu?

IRMA

Mike uit Zuid

De kabelkoning!

BETTY

B&O

is alleen maar

in verbouwing

LIA

Alles heb ik daar gekocht

Alles!

IRMA

Het eerste wat ik na de oorlog kocht

was een grammofoon en een plaat

Een normaal mens weet niet wat het betekent

om drie jaar lang verstoken te zijn van muziek

LIA

Natuurlijk weet ik dat

Twee tv's ! Drie radio's! Een grammofoon!

Een computer! Vijf à zes telefoons!

IRMA

En Mike

TOETIE

En een doos vol afstandsbedieningen

BETTY

Hallo! Hij is in

Krijg allemaal de hik

LIA

Hè stil nou eens, Betty

Je praat overal doorheen!

Mike komt altijd bij mij thuis

Legt me altijd met engelengeduld uit hoe dit of dat moet

Knopje zus en zo charmant

BETTY

Hij is alleen maar in verbouwing

IRMA

Wie? Mike?

BETTY

De winkel!

LOTTE

Wat wie de winkel? Wat bazel je nou?

Ik stop 'm vol met koekjes, de Schatz

TOETIE

Bij mij krijgt hij altijd een eitje

Vindt-ie lekker

Dan bak ik een eitje of twee

Vindt-ie gezellig

lia Eitje? Eitje?

Eet-ie bij jou ook dan?

Bij mij gaat er een hele zak verse maanzaadbollen in

LOTTE

Bij mij krijgt hij koekjes

LIA

Het is geen hond

Die jongens werken hard aan hun lijf

Die moeten tegenwoordig zo aantrekkelijk blijven

En zich ook nog dagelijks scheren van hier tot daar

IRMA

Hoe doen jullie dat dan?

Ik bedoel met verschillende afstandsbedingen?

Ik krijg soms moordneigingen

BETTY

Heb je geen man

Heb je een tv om mee te ruziën

LOTTE

Ik heb er drie

Een voor de tv een voor de video

En van die derde weet ik bij god niet waar die voor is

TOETIE

Er is er altijd een over

Een raadsel ja

BETTY

Voor als je beeld blijft hangen

Als die twee niks doen

Dan moet je die derde dus naar je tv gooien

LIA

Ik sla gewoon met de ene afstandsbediening op de ander

En dan doet-ie het meteen

BETTY

Was het je man maar

Lotte pakt haar telefoon die helemaal niet overgaat

LOTTE

Hallo? Hallo? Valentina?

Ben jij dat liefje? Hallo?

laat hem weer aan het lint vallen

Ik durf de telefoon nooit te laten liggen weet je

Want als hij gaat en ik zit op het toilet

dan word ik nerveus.

Dus denk ik laat ik hem maar omdoen

IRMA

Ik neem de telefoon nóóit op voor ik opgemaakt en aangekleed ben

Ik versta voor die tijd de andere kant gewoon niet

LOTTE

Maar het is een slecht toestel!

Je moet drie brillen op om te zien welke knop het is

TOETIE

Ja het is tegenwoordig echt oppassen

Je drukt ergens op

en er staat een stofzuiger voor je deur

LIA

Nou, dus als de B&O verdwijnt

kunnen ze wat mij betreft heel de Beethovenbuurt wel opdoeken

IRMA

Zetten we een bord neer

met daarop

OPPASSEN BEETHOVENSTRAAT

doppelpunt

EIND VAN DE WERELD

BETTY

Mike laat ons oudjes heus niet wegwijnen tussen de kabels

Hoewel dat geen slecht idee zou zijn

Pas als jullie langer dan drie dagen niets van mij horen

kom dan maar even ruiken

TOETIE

Geef jij je lichaam nog steeds aan de wetenschap?

BETTY

Ja hoor

Dan is het dood nog ergens goed voor

BETTY

in microfoon

Ik woon in een moordflat. Als ze me willen hebben komen ze maar door de voordeur. In 1943 is er iemand vermoord. Dat heb ik vanaf het begin geweten. Een maffe onderduiker. Doodgeslagen met een stuk hoogspanningskabel. Als ik mijn portiek verlaat denk ik altijd even aan die hoogspanningskabel. Ikzelf heb een revolver. Van speelgoed. Maar hij ziet er echt echt uit. Kijk, eerst had je de junkies. Toen kwamen de Russen. Russen drinken wodka. Junkies drinken thee. Junkies schiep je af met chocola. Russen dat is maffia. Ik heb burens die maffia zijn. Ze maken dag en nacht lawaai. Ze lachen en feesten dwars door de muren heen. Ik zit soms met mijn pistool voor de tv. Schiet iedereen voor z'n rotkop. Daar word ik nou vrolijk van

Lotte en Irma beginnen zich te verkleden, proberen verschillende hoedjes, boa's en schoenen uit

LOTTE

tegen Irma Heb je nog nagedacht of jij ze echt niet ergens hebt?

Valentina blijft maar naar m'n schoenen vragen

IRMA

Welke schoenen ook alweer?

Je dansschoenen bedoelde je?

LIA

tegen pianist Lotte, Irma en ik waren voor de oorlog leerlingen op de dansschool Mona op de Plantage Middenlaan

De ene helft van onze vrije tijd ging op aan dansen

De andere helft aan sjansen in Café de Paris

Een manspersoon het hoofd op hol brengen was ons hoogste doel

Lia zingt 'Ich bin von Kopf bis Fusz...'

IRMA

Schoenen?

In het kamp had ik een paar mannenschoenen

Sexy stonden ze niet

LOTTE

Mijn trouwschoenen! Uit Parijs

Die Max toen voor me heeft gekocht

TOETIE

Max Kohn de man van haar leven

De man waar ze aan 't begin van de oorlog mee zou trouwen

LOTTE

tegen de pianist Va-len-ti-na

De dochter van de dochter van mijn dochter

Valentina belt mij vorige week op uit Amerika

Wil weten of mijn trouwschoenen uit de oorlog nog bestaan!

BETTY

Uit de oorlog?

Weet dat kind dan wat voor oorlog?

TOETIE

Die generatie heeft dat toch allemaal van Anne Frank gehoord?

LOTTE

Haar hele leven heeft Valentina het familieverhaal gehoord

Over mijn huwelijk dat niet doorging

Van haar oma Hanna Sietske

die zelf in een biezen mandje moest onderduiken

Over Max en mij in de oorlog

Max die dat zelf allemaal nooit heeft geweten

Valentina wil graag op die schoenen trouwen

Dat roert me zo...

IRMA

Max was onweerstaanbaar...

LOTTE

Max was onweerstaanbaar

Ik zag hem staan...

IRMA

Ik zag Max het eerste staan...

LOTTE

Ik zag hem al veel eerder staan...

IRMA

Ik zie hem nog staan in Café de Paris

LOTTE

Je kon daar fantastisch Fisch eten!

IRMA

Afgeladen vol met al die Duitse joden

En maar bridgen, sigarenroken, flirten en koude koek ophalen

LIA

Oude koek!

IRMA

'Bei uns war alles besser' blablabla

'und Ich habe,' 'Nein ich!' 'Ich habe noch ein Koffer in Berlin!'

LOTTE

'Veronika der Lentz is da!'

We horen 'Veronika der Lenz ist da' van de Comedian Harmonists

LIA

Tram 24 noemden ze de Berlijn Express

LOTTE

Ja wij waren Duitschers

IRMA

Maar Herr Hitler en Herr Goebbels waren óók Duitschers

LOTTE

De Amsterdammers zagen het verschil niet

TOETIE

Ik loop langs een marktstal

Niemand die op mij let

'Joden zijn net Chinezen' zeggen ze...

'...duwen tegen je aan en dringen altijd voor...'

'...misschien geen aangename mensen, joden, maar daarom nog wel mensen'...

LOTTE

We waren trots

IRMA

Een tikje blasé?

BETTY

Een goede Duitser is een dode Duitser!

Und sonst gar nichts...

LIA

Betty!

Weet je wat het was?

Jullie drongen voor in winkels

En ook nog kritisch op de waar

Dat waren ze hier niet gewend

LIA

Verwend?

LOTTE

Verwaand misschien

We waren beter gewend

Kwaliteit!

Berlijn was toch wat anders dan Holland

Berlijn was...

LOTTE

Max kwam uit Berlijn

Zat in het bont

Zijn vader in de vellen

Hij in de mode

IRMA

Charmeur van beroep

Die wist hoe hij meisjes in Café de Paris voor zich moest winnen

LOTTE

Brutaal! Overrompend!

IRMA

Eerst mij

LOTTE

En toen mij

IRMA

Toen weer mij

En na heel veel geflirt van jouw kant: jij

LOTTE

Max wist altijd waar er iets te vieren was

Een feest! Een opening! Het theater!

IRMA

Die kon dansen

LOTTE

Onvermoeibaar

IRMA

Jij deed je uiterste best

LOTTE

Het was een coup de foudre!

IRMA

maakt slobbergeluid

Je zoog zijn aandacht op

LOTTE

onschuldig Welnee!

Hij viel voor mij

Ik kon er niets aan doen

IRMA

Natuurlijk niet

IRMA

Het is zo lang geleden

LOTTE

luid Weten jullie eigenlijk wel hoe Max mij in Parijs ten huwelijk heeft gevraagd?

TOETIE

vermoeid Nee vertel op

Dat hebben we nog nooit gehoord

LOTTE

gretig Na een dolle nacht nam hij me mee in zijn *sportscar*

TOETIE

Toe maar

LOTTE

We reden in één ruk door naar Parijs

Het was weliswaar oorlog maar wij waren jong en verliefd

Wat kon ons gebeuren?

Wij lieten elkaars handen niet meer los

Irma zoekt afleiding bij de pianist

LOTTE

En daar lag Parijs in de vroegte

Lunchen op de place Vendôme

Max behandelt me als zijn voorname prinsess

En dan troont mijn prins me mee...

TOETIE

Laat me raden

Eh... een schoenenwinkel?

LOTTE

Maar wat voor een!

Hét Maison Hellstern & Fils

Jawel!

Voor de haute chique en de fine fleur

De handgemaakte schoenen daar schreeuwen me toe

Pas mij! Nee pas mij!

Het ene paar nog schitterender dan het andere

Schuif in mij! Neem mij! Nee neem mij!

Ik zit tussen talloze dozen

Het personeel om me heen

En daar komt HET paar

Schoenen zo verschrikkelijk mooi dat ze stralen

me optillen meevoeren wegblazen

Ik! De hinde van de Beethovenstraat

BETTY

Tijdelijk residentie houdend in Parijs

LOTTE

Ik zweef boven het tapijt
En daar zinkt Max op zijn knieën
En begint zijn aanzoek
Welluidend sonoor
Hij kust mijn voet mijn kuit mijn knie
Het voltallig personeel zingt me toe
De champagne knalt en we drinken samen uit een glazen muil
Een roes een droom
Lia jij herinnert je ze toch nog wel?
Ik heb ze onmiddellijk aan jullie laten zien
En jaloers dat jullie waren!

LIA

tegen Irma Stinkjaloers

LOTTE

Zie je wel?

Maison Hellstern op de Place Vendôme!

Daar komen alleen de allergrootsten der aarde!

Wat zou er toch van die schoenen geworden zijn?

LIA

Weet je dat niet?

Jij moest onderduiken

Je bruidsmeisjes Zina en Bina

God hebbe hun ziel

Die gaven jouw schoenen bij Irma in bewaring *Irma kijkt Lia vernietigend aan*

LOTTE

Bij Irma?

Ja, Irma is een verrückte schoenengek!

Maar die weet van niets!
Heeft vier flats all over the world
In iedere flat staan minstens vijftig paar schoenen
Haar minnaars zijn schoenpoetsers
die ze naar haar hol schleppt!

Aach!

Die heeft alleen maar ouwe lijken in de kast!

LOTTE

tegen pianist Also...

Max en ik zouden dus in 1942 gaan trouwen

Een grootse bruiloft

Voor zover dat kon

Het was oorlog mind you

maar Max pakte uit

Een moderne bruidsjurk

En die fantastische schoenen

Alles was voorbereid en klaar

TOETIE

Max verdween met de wind

LOTTE

Hij verscheen niet

Verschwunden!

Irma vond dat ik onmiddellijk moest onderduiken

Zij kon het weten

Zij werkte namelijk bij de Joodse Raad

IRMA

verontschuldigend naar pianist

Ik typte

Lijsten

Ik typte namen over

LOTTE

Bis auf weiteres!

Wie voor de Joodse Raad werkte hoefde zelf

in ieder geval nog niet weg!

Maar Max?

Was hij opgepakt? Afgevoerd?

Wie wist het? Een ramp

tegen pianist Als mijn bruidsmeisjes Bina en Zina beloofden goed op de
schoenen te passen

zouden Max en ik na de oorlog alsnog trouwen

Ja ja ik was bijgelovig

Ik gaf ze dus ieder één schoen

Ze mochten er pertinent niet op lopen

Geen knikje in de neus!

Geen krasje op de zool!

Mijn lieve bruidsmeisjes

Schoenen van Hellstern Paris

Stel je toch voor!

IRMA

Uitgekookt maar niet erg handig

Bina en Zina moesten binnen de kortste keren op transport

Lotte gaat zich verkleeden. Past een paar schoenen

TOETIE

in microfoon

Met wat joodse kinderen uit de straat speelde ik Halma. Ik zat tegenover een meisje met een ster op, de andere twee waren jongens. Ze had een mooie donkere huid, donkerbruine ogen, donker haar en een droevige glimlach. Ze deed wel vrolijk. Ik keek steeds naar die ster. Hij was goudgeel en er stond met vreemde letters JOOD in. Jood? Dat was toch zo'n vieze oude gebogen man met een kolossale neus, een versleten lange jas, gemene ogen en een vlassige baard? En op dit mooie zachte meisje stond ook JOOD?

BETTY

tegen Toetie Ik hoopte alleen maar dat m'n moeder die ster zo netjes mogelijk op mijn mooie Gerzonjas zou naaien

LOTTE

past schoen met lange lepel

Ik heb

Ik had heel mooie benen

Ik liep op de hoogste hakken

Max noemde me niet voor niets de...

IRMA

sarcastisch ...'het hertje van de Beethovenstraat'...

Wirklich, Lotte, het verveelt nooit!

in microfoon

Ja. Die heb ik gered. Die oogverblindende schoenen van Lotte. Voor die meisjes heb ik helaas niets kunnen doen

LOTTE

tegen Irma Je geheugen hapert de laatste tijd

IRMA

Ik vergeet niks Lotte

Schoenen hebben mijn leven gered

LOTTE

Tell me something new!

IRMA

in microfoon

Er was alleen maar modder. Er groeide niets. De natuur had z'n handen van die plek afgetrokken

LOTTE

geïrriteerd Mijn schitterende schoenen zijn natuurlijk samen met mijn bruidsmeisjes in rook opgegaan

Dat weet ik wel

Dat weet ik wel

IRMA

Maar vangen we dan eindelijk eens aan?

We hebben doch geen weken de tijd!

Morgen kunnen we dood zijn

En ik heb nog meer te doen!

Lotte heeft een werkstersschort aangetrokken en Irma een rok. Ze zetten een hoedje op en hangen een bontje of boa om, ieder heeft een Maurice Chevalier stok. Ze repeteren samen bekende Schnipps&Schnapps-act. Ze voelen zich weer helemaal jonge meisjes in Berlijn. De anderen houden zich nog steeds bezig met de versiering van de zaal en het baldakijn. De pianist speelt onder de act een melig melodietje maar de dames onderbreken hem telkens

IRMA

Eens tswée drie!

LOTTE

Waaaant...

Doe je nog mee?

Eens tswée drie!

De wereld is veranderd!

IRMA

Alles is zo bijzonder nieuw!

LOTTE

Ik begrijp het niet begrijp het niet

IRMA

Ik schnap er niets meer van...

LOTTE

Waaant... Schnips schnapt niet wat Schnapps schnapt

IRMA

Und! Schnaps schnapt niet wat Schnipp schnapt

LOTTE

Als! Schnipps Schnapps schnipt en Schnapps schnapt Schnaps

IRMA

Falsch falsch!

Als-Schnipps-Schnapps-schnapt!

LOTTE

Und! Schnapps schnapt Schnips

IRMA

Ja! dan verschwindt het Schnips und Schnapps begrips

stopt en kijkt

Wat heb jij nou aan?

LOTTE

Een schort

IRMA

Dat zie ik

Van wie?

LOTTE

Van m'n schoonmaakster natuurlijk

IRMA

Is dat die Philipinische die je zilveren miniaturen verduistert?

LOTTE

Ja elke keer verdwijnt er weer een

IRMA

Net de tien klein negertjes

Ben je niet bang dat ze je een prozess aandoet?

LOTTE

Zij mij? Waarom dan?

IRMA

Omdat jij háár schort hebt gestolen

LOTTE

Geleend

Ik heb haar schort geleend

Ze komt er niet achter want ze komt pas morgen

Waar heb jij je schort dan vandaan?

IRMA

Ik heb een schoonmaker

Een aardige gay die Bibi heet

LOTTE

Bibi? Is dat een man?

IRMA

zingt

‘Einen Mann einen richtigen Mann...’

Een gay zeg ik toch

Zo knap

Heerlijk om hem om me heen te hebben

Dat gescharrel

We gaan samen wel eens uit

LOTTE

En wat draagt Bibi al schoonmakend dan? Een tutu?

IRMA

Een smaakvolle joggingbroek van Ralph Lauren

En een shirt met daarop een tekst

LOTTE

Zo

Dus hij kan lezen

Wat staat er dan op hem?

IRMA

'I'm gay'

LOTTE

Wat voor kleur?

IRMA

Wat doet dat er nou toe

Hij is koffie met melk

LOTTE

Het shirt!

IRMA

Laten we nou eindelijk eens beginnen

Eins zwei

LOTTE

jaloersig Gespied?

IRMA

Wat?

LOTTE

Boy Bibi

IRMA

Hij heeft mooie bundels

En een wasbord

LOTTE

Wat? Slavendrijver!

IRMA

Hoezo?

LOTTE

Je hebt toch geld?

IRMA

wijst net onder haar borsten

Een wasbord hier

LOTTE

Wat? Moet hij dat dragen?

IRMA

Nee Doofie

Zo'n spiermatje hier op zijn buik

Dat noemen ze tegenwoordig een wasbord

LOTTE

Gaan we nou beginnen of niet?

gaat klaarstaan

Maestro muziek!

IRMA

wijst op de pianist Hoe weet hij nou wat hij moet spelen?

LOTTE

Ik heb hem de bladmuziek en de volgorde doch gegeven

IRMA

En die bepaal jij alleen?

LOTTE

Ja

IRMA

Ik dacht dat we hier bijeen waren om zámén te oefenen

En dat we dán met zijn àllen ge-za-men-lijk de volgorde bepalen

LOTTE

Met zijn allen?

Wat bedoel je?

IRMA

Wat ik zeg

LOTTE

Maar we moeten er allemaal ge-za-men-lijk rekening mee houden
dat jij met je Rolls-Rolly niet bij elk nummer uit de voeten kan

IRMA

Niet uit de voeten?

Niet uit de voeten

Geef hier!

Ze rukt Lia de witte Chevalierstok uit handen

Lia geeft de andere stok aan Lotte en de pianist een teken

LIA

1, 2, 3!

LOTTE

en irma Waaaaaaaaant...

LOTTE

Wacht even wacht even!

IRMA

Wat?

LOTTE

We kwamen toch ieder van een kant?

IRMA

Hoezo?

LOTTE

Zo op z'n Maurice Chevaliers?

IRMA

Okay

strompelen ieder naar een kant

LOTTE

Waaaant...

IRMA

Nee!

Ik doe eerst een introductie

LOTTE

O ja?

IRMA

Ja!

De Afghaanse baliemedewerker komt binnen, trekt al een tijdje Irma's aandacht en fluistert haar wat in het oor. Irma gaat samen met hem achter haar rollator de zaal uit

IRMA

wuift weg Dalli dalli! Bald wieder!

Op de piano staat een grammofoon die uit de koffers tevoorschijn is gekomen.

Lotte geeft de pianist een plaatje aan. Hij zet hem op

LOTTE

tegen pianist

De roaring twenties weet je

Die namen wij mee

Wij staken iedereen aan

Muziek dans!

Overal en op elke tijdstip van de dag en nacht!

Het Berlijnse nachtleven een complete anarchie!

More is more

And less is a bore

De meest uitzinnige shows

En dan marcheert de S.A. plotseling binnen...

Afgelopen met het feest!

‘Wij zullen jullie Juden wel eens leren!

Dansen! Zingen!’

Lotte geeft een ander plaatje aan. We horen krakerig het soldatenlied

‘Wenn’s Judenblut vom Messer spritzt,

dann geht’s nochmal so gut,

schmeißt sie raus, die ganze Judenbande,

schmeißt sie raus aus unserem Vaterlande,

schickt sie wieder nach Jerusalem

und schneidet ihnen die Hälse ab,

sons kommen die wieder hem’

BETTY

in microfoon

Mijn zoveel-en-zoveelste onderduikadres

– na een kelder en zolder en een kippenkot moet u weten – was een

kast van sjieke mensen. Die hadden een jachthuis in de tuin. In de

jachtkamer was een diepe kast. En in die kast woonde ik. 186 dagen

lang. Alleen

grammofoon

‘...schmeißt sie raus, die ganze Judenbande,

schmeißt sie raus aus unserem Vaterlande,

schickt sie wieder nach Jerusalem

und schneidet ihnen die Hälse ab,

sons kommen die wieder hem'

BETTY

in microfoon

Geloof 't of niet. Maar tussen de bombardementen door kruipt er een heel klein katje bij me in die kast. Ze krijgt de helft van mijn melk. Dat ruwe warme tongetje over m'n hand dat voel ik nog. Die lieve poezenoogjes. Sliep als een bontje in m'n hals
grammofoon

'...schmeißt sie raus, die ganze Judenbande,
schmeißt sie raus aus unserem Vaterlande,
schickt sie wieder nach Jerusalem
und schneidet ihnen die Hälse ab,
sons kommen die wieder hem'

Irma weer binnen over de looper

IRMA

van verre dwars door het lied heen

'Dames en Heren, kinder

Wilkommen Bienvenue Welcome

We praten en we praten en we praten

Maar we begrijpen de wereld én elkaar niet meer!

Wij zijn oud en jullie jong

En wijze raad is o zo duur!

Dus bruidspaar luister goed

Hoe het ganz und gar níet moet'

Waaaaaant...

LOTTE

Is dat je nieuwe inleiding?

IRMA

Dat heb ik voor het jonge bruidspaar gemaakt

LOTTE

Wanneer?

IRMA

In het vliegtuig!

LOTTE

Heb je me niks van verteld

IRMA

Nee

Daar mag je niet bellen

LIA

Waaaant... 1,2,3!

IRMA

Je hebt toch de bruidssuite voor Valentina en haar aanstaande boy
gereserveerd?

LOTTE

Natuurlijk!

IRMA

Is dat suite 610?

LOTTE

Ja suite 610

Hoezo?

IRMA

Ik wil een boeketje bezorgen

LOTTE

Is al voor gezorgd... Waaaant...

Schnaps schnapt niet wat Schnipp schnapt

IRMA

Schnapps

LOTTE

Houden ze niet van

Als Schnipps Schnapps schnapt en Schnapps schnapt Schnips

IRMA

610 dat is toch tegenover 606? Zesde etage?

LOTTE

100 kamers 200 gasten

Waaaant... Schnips schnapt niet wat Schnapps schnapt

IRMA

Falsch!

kauwt irritant voor

Schnips-schnapt-niet-wat-Schnapps-schnapt

sneller

En Schnaps schnapt niet wat Schnipp schnapt

Als Schnipps Schnapps schnapt en Schnapps schnapt Schnips

IRMA

Champagne?

LOTTE

Welk jaar? Veuve Clicquot?

IRMA

Bemoei je er niet mee

Moët&Chandon

LOTTE

Huize van Wely?

IRMA

Een luxedoos met Champagnetruffels

LOTTE

Je doet maar

Geharrewar met tekst en ritme en melodie, verhaspelen van alles maar dan komt het er ineens in één keer goed uit. Lotte zweept het tempo en de pianist op

LOTTE

En nog een keer!

Waaaant... 1,2,3!

Dann verschwindt het Schnips und Schnapps begrips

Maar Schnips schnapt niets wat Schnapps schnapt

en Schnapps schnapt niets wat Schnips schnapt

Als Schnapps Schnips schnapt en Schnips schnapt Schnapps schnapt Schnips of

Schnapps kein klapp

IRMA

En Schnaps schnapt niet wat Schnipp schnapt

Irma houdt ermee op

IRMA

Je jaagt me op!

LOTTE

Wat? Ik jou? Ik?

IRMA

We deden het vroeger langzamer

Of anders

LOTTE

Anders? Hoe anders?

IRMA

Weischfiel

Minder gejaagd door de wind

Subtieler

Je lijkt de SS wel! Schnell schnell!

LOTTE

We zijn toch geen amateurs?!

IRMA

Ik verdom het in jouw tempo meegesleurd te worden

Jij met je zweep!

Lotte loopt kwaad weg

LOTTE

in microfoon

Onze aankomst in Auschwitz was midden in de nacht. De deuren van de trein werden opengeschoven. En wat zagen we? Schijnwerpers en kleine lampjes in een nevel van mist. En het idiote was dat ik dacht.

Wat mooi! Net een film met al dat licht. Maar meteen daarna begon het schreeuwen en zagen we de honden

TOETIE

in microfoon

Mijn school liep leeg. Ik struinde de straten af. Ging de deuren langs. 'Kom je voor Roza? Kom je voor Meijer? Die wonen hier niet meer.'

IRMA

Wat wist jij nou?

Jij was een kind in de oorlog

LIA

Kunnen we het dansje met z'n allen gaan instuderen?

Iedereen verzamelt zich

LIA

1, 2, 1, 2, 3

doet passen voor

En op 3 de stok erbij!

Lotte en Irma doen hun best maar raken achter. Ze tellen maar zijn allebei toch snel uitgeput. Lotte geeft geen krimp

IRMA

Ik moét wat drinken

grijpt naar haar Gin bij de rollator

LOTTE

Ze hebben je borsten wel gedaan

Maar ze zijn je longen vergeten

IRMA

woest in microfoon

Die fantastische schoenen van haar uit Parijs. Max flikte werkelijk alles!

Jij was ook zo knap!

LOTTE

Jij was brutaler

Pronter ook

Jij rookte sigaretten uit zo'n pijpje

IRMA

Max viel onmiddellijk voor jou

Hoe verklaar je dat?

LOTTE

Het mysterie van liefde

IRMA

Het mysterie van liefde?

Max was gulzig en haastig

LIA

Sommige mannen verzamelen postzegels

Sommige mannen verzamelen vrouwen

LOTTE

haar woede negerend

Je hebt het toch sportief opgevat

IRMA

Sportief? Ik?

TOETIE

‘Het mysterie van liefde’

Was dat niet een bekende film?

LOTTE

Je bent altijd een bedeutende Frau gebleven

tot de pianist Zij handelde na de oorlog meteen met Duitsland én Japan

Dat kan man zowel karakterloos als moedig noemen

IRMA

flirterig tegen pianist, woelt door zijn haar Ach weet je

Soms is er een simpel gebaar nodig

om iets moeilijks op te lossen

Een hand schudden

Wiedergutmachung

zachter Seks

Lotte herneemt de pasjes en de stokbeweging en zingt Chevaliers ‘Valentine’

LOTTE

...Ts... ts... ts... 1 en 2 en 3

'Valentina...Valentina...'

...tt... tt... tt...

'Valentina'...

IRMA

hijgend Dat is Chevalier

Die doen we pas aan het eind

LOTTE

O ja? Doen we die pas aan het eind?

IRMA

Als we dat halen

LOTTE

We? We?

Ik heb twee weken de dodenmars van Birkenau naar Belsen gelopen zonder eten en zonder drinken

Me dunkt dat dit me ook wel lukt, nah?

autoritair 1, 2, 3! Waaaant...

Schnips schnapt niet wat Schnapps schnapt

Und!

Schnaps schnapt niet wat Schnipp schnapt

Als Schnipps Schnapps schnapt en Schnapps schnapt Schnips

verschwindt het Schnips und Schnapps begrips

IRMA

getergd

Maar Schnips schnapt niets wat Schnapps schnapt

Und!

Schnapps schnapt niets wat Schnips schnapt

LOTTE

Kom kom doorzetten!

Wij dronken onze eigen urine!

En wat deed jij?

Theedrinken?

IRMA

Als Schnapps Schnips schnapt

LOTTE

Thee in Theeresienstadt!

De naam zegt het eigenlijk al

IRMA

Ja en jij bent hier de Kampkampioen!

Und Schnips schnapt Schnapps

schnapt Schnips of Schnapps kein klapp

LOTTE

Jij kon altijd alles

Alles! Jij kon typen naja klar

Dat is in de oorlog zeer belangrijk gebleken

Vlekloos Duits spreken en een typediploma!

IRMA

Ik typte blind van acht tot vijf

Alleen als ik op de lijsten de naam van een bekende of die van mijn moeder tegenkwam

sloeg ik een regel over

LOTTE

Tot '41 had jij een heerlijke tijd bij de Joodse Raad

Maar jij hoefde nog niet bang te zijn

Niet zoals Max

Niet zoals ik

IRMA

Ik moest mijn moeder beschermen

Men kan niet als een onbevleete engel door de drek zweven

IRMA

in microfoon

Toen ik zijn naam tegenkwam op een lijst heb ik Max meteen
gewaarschuwd

LOTTE

in microfoon

Een mens kan wat meemaken. Max wist niet eens dat ik zwanger was.
Ik wist het zelf nauwelijks. Ik baarde het kind in de onderduik. Het
werd Sietske genoemd. Maar ik noemde het stilletjes Hanna. Werd
meteen naar een ander adres gebracht. Een huilend kind zou je
verraden. Zo hadden we allebei meer kans. Ik ben tóch wel verraden
en niet door een baby. Na de oorlog herkende Hanna me helemaal
niet. Wist dat Friese kind veel dat ik haar moeder was. Kijk het eerst
maar aan zei ik tegen haar onderduikmoeder. Vertel haar over mij dan
zien we wel verder. Maar ik snakke natuurlijk naar dat kind met dat
gezichtje. Sprekend Max! Mijn goudlokje mijn Hannekind. Na een
maand nam ik haar mee. Hanna noemde me mevrouw

De herinnering is pijnlijk

Ze ging studeren in Amerika. Trouwde met Dave. En kreeg Becca. En
Becca trouwde met Ron. En kreeg Valentina. En mijn oogappelchen
Valentina trouwt nu met Max

TOETIE

Daniël!

LOTTE

in microfoon

Mijn Sietske mijn Hanna. Ze heeft van me leren houden. Door de telefoon ging het beter. Het kind van Max die lieve Max. Ik heb altijd van haar stem gehouden. Haar dochter Becca kwam naar Amsterdam En hippie op touwschoenen. Daar kan je toch niet op lopen kindje? Becca en ik konden zo lachen. En zij kreeg Valentina. Die speelde bij mij in de tuin

Lia neemt aanwijzingen door met Irma en Lotte en de pianist. Toetie, Betty en Lia versieren de choepa verder

TOETIE

Je weet het best zeg ik tegen m'n zoon
Ik zit elke ochtend om half negen bij Delcavi

LOTTE

Starbucks!

TOETIE

Maar hij komt nooit hoor
Hoeft ook niet
Ik wacht niet op hem
Ik zit daar naast zo'n Tatjana of Olga
Je kent de taal niet
Een zonnebankbruin ding

BETTY

Ja met van die lelijke roze lipstick
zo'n Russische pop
En maar bellen met die dure telefoontjes van ze

TOETIE

Je denkt in welke film ben ik nu weer terechtgekomen?

BETTY

Bestellen de hele dag door espresso's
De heerlijke Delcavi tosti's hebben ze daar niet meer

IRMA

Tosti's!

Het summum van de Hollandse keuken!

TOETIE

Dikdoen met zo'n uitpuilende agenda die maffejozen

Twee of drie mobiele telefoons op elkaar gestapeld

Jubeljuu! Miauw! Tring!

BETTY

Die houden kantoor midden in de Starbucks

Met zo'n Oekraïens hoertje naast zich

LIA

Onbeschaamd!

TOETIE

Ik kan al hun zaakjes afluisteren

Ze denken: een dove oude vrouw

Als ik kwaad wilde was ik nu rijk

IRMA

Eerst door de moffen bezet

Nou de Russen en de yuppen

BETTY

Als ik op de radio hoor

'Een Duitser is vandaag van een steiger gevallen'

dan juich ik van binnen...

TOETIE

Dat meen je niet

BETTY

bevestigend Mmm... mmm

LIA

Ik maak de laatste tijd vaak avondwandelingen in de buurt

De avondlucht maakt me zo heerlijk rustig

Maar dan zie ik in de zijstraten dure auto's dubbel geparkeerd staan met
verveeld rokende chauffeurs

Wie weet wat er tegenwoordig voor bordelen
zich op etages in ons eigen Zuid bevinden?

Tengere Thaise meisjes?

TOETIE

Royale Russinnen?

BETTY

Import Escort

D'rin en d'ruit

LIA

Maar weten jullie wat ik laatst heb gedaan?

TOETIE

Nou?

LIA

De tram naar het Oudekerksplein genomen

Regenjas, pet op

BETTY

Incognito op de Wallen!

Moeder gaat op stap!

LIA

Kijken wat mannen daar zien

genietend

Die paars-en-rood neonverlichte ramen

Brutale tijgermeiden

Heen en weer lopen die mannen

Net de dierentuin

Ik kijk ze langer aan dan netjes is

en zij kijken terug

Ik speel een madam op zoek naar nieuwe meiden

IRMA

komt erbij

Bravo bravo

Je horizon verbreden

De grenzen over gaan

TOETIE

Ineens hebben we allemáál genoeg van onze eeuwige Beethovenstraat

We nemen de tram!

LOTTE

Op naar de skyscrapers van de Zuid-As!

IRMA

Zo de Zuid-As

Jullie durven!

TOETIE

Ons eigen New York

LOTTE

Zuid-As de Grootstad!

Moderne architectur! Moderne Menschen!

BETTY

En witte wijn met Sachertorte!

LOTTE

Die jonge bankiers, juristen, economen!

De toekomst!

Daar haal ik m'n hart op!

BETTY

Verweg van die Beethoven-roddelboulevard

LOTTE

Die kant is de goede kant op

Die kant is leven!

IRMA

Onze soort is nu aan het uitsterven

Maar denken wij aan de dood?

allen Wij denken nooit aan de dood!

LIA

Nooit!

Irma geeft Lia een slok uit Irma's Ginfles

IRMA

Soms heb ik er zo'n aardigheid in

om over m'n lingerie alleen m'n bontjas aan te trekken en boodschappen te gaan doen

Zo sexy als je je dan voelt

TOETIE

Ik koop gewoon aangekleed m'n krant bij Van Rossum

Lees ik de kaften van alle nieuwe boeken

Alle aanbiedingen uit de folders

De kleinkinderen zitten de hele tijd in die vierkante apparaten

Die kijken je ook niet meer aan

LIA

Ik denk wel eens over een gigolo
Zo'n knappe slanke Braziliaan
En dan in De natte Vis verschijnen
Daar zit mijn man met dat Russische hoertje van 'm
Een tafeltje verder ga ik met mijn knapperd zitten
Eén vingerknip en hij laat een oester tergend langzaam in m'n mond glijden
Het zilte vocht druipt langs mijn kin
En mijn man maar ontrouw zitten wezen

IRMA

Mmm

Wraak is een gerecht dat heerlijk koud wordt geserveerd

Irma geeft Lia nog een slok uit Irma's Ginfles

LIA

Ja mijn oorlog is thuis!

Ik geniet er van

Het geeft me energie

Mij krijgen ze niet klein!

TOETIE

showt een jurk

En? Wat vind je?

Zien wij er voor een uitstervend diersoort niet érg goed uit?

LIA

showt een hoed

Mastodonten zijn we!

BETTY

showt een boa

Dino's!

Betty blaft

TOET

De laatsten der Mohikano's

Dat zijn wij

LIA

Mohikanen!

Betty maakt indianengeluid

TOETIE

Tiptop verzorgd

Kleding eersteklas

Met chokers van parels en goud om hals en pols

Niemand laat het hangen

LOTTE

We komen nog eens om in onze bijoutherie

Maar is dat erg?

Men moet in stijl leven

Men moet in stijl sterven

LIA

Godzijdank hebben we elkaar nog

Met onze mannen konden we toch niet praten

LOTTE

Ze hielden er niet van

TOETIE

'Wat valt er te praten? Waarover nu weer?'

BETTY

In Zuid wordt veel gekletst maar niets gezegd

LOTTE

De mijne was altijd onderweg voor zaken

TOETIE

De mijne eeuwig op kantoor

LOTTE

Ze konden ook niet de ganse dag naar hun dure auto's staan turen

TOETIE

Hun gouden horloges opwinden

LIA

Of hun secretaresses

TOETIE

treurig

Leo en ik vervreemdden langzaam van elkaar

Een noodzakelijke gevoelsafstand

Onze bruiloft was een klein sprookje geweest

We waren zo verschrikkelijk verliefd

Geld was er niet

Leo had geen familie meer

Maar we pasten zo bij elkaar

Het zou allemaal goedkomen

Wij zouden onze eigen familie maken

BETTY

Bij mij thuis is teveel rommel voor een man

Honderden pentekeningen overal

Een catastrofe

Ik ben zo taai

Je moet oppassen dat je je in mij niet verslikt

Wie eenmaal in een kast heeft gezeten

komt daar niet zo makkelijk meer uit

Daarom maak ik tekeningen

Zwarte vogels in donkere bossen

Die maken me rustig

M'n bed deel ik met niemand

Ik heb al zeven poezen

En die eten allemaal aan tafel

LOTTE

Mijn tweede man was een juweel van een man

IRMA

Maar je bent pas na vijfentwintig jaar officieel met hem getrouwd

LOTTE

Hij heeft me gerespecteerd en vereerd

Gaf me een garderobe vol bont

Sieraden en wat niet al

We reisden veel

Bezochten alle grote steden

London Parijs Florence

BETTY

Zandvoort al aan de zee!

Dikke Duitsers tellen!

Was jij het soms die me wilde oppakken?

Of jij?

LOTTE

Schieën in Davos

Après-ski met goede vrienden

Een geslaagd leven zo van buiten

LIA

Sankt Moritz Gstaat

LOTTE

Arosa

Diner bij kaarslicht

Een strijkje

The show must go on

IRMA

Met Lex kletteren op de Jungfrau Joch

Met Robert wakker worden aan het meer van Lugano

LOTTE

Jij met je seks!

TOETIE

Voor onze huwelijksreis gingen Leo en ik fietsen langs het IJsselmeer

Zoenen in het gras

En uren turen naar de meeuwen in de lucht

Dat was zo'n gelukkige tijd

BETTY

Ik zat veilig tussen de boeken

met een piepklein baantje bij boekhandel Van Rossum

En als ik vrij had lekker een filmpje pikken

in m'n eentje bij Tuschinski of in de Cineac

Een broodje halfom bij van Dobben

Dan voelde ik me de koning van Frankrijk

LIA

Betty het is óf: de koning te rijk

Óf: leven als God in Frankrijk

LOTTE

Naar Nice in de herfst

Mijn tweede man en ik

Hij gesoigneerd en fris geschoren

Aan zijn arm het Negresco binnen

M'n collier en armband flonkeren

Een nieuwe bontjas uit één pels

Ze kijken naar je

Je bènt iemand

IRMA

Jij was altijd al de knapste

TOETIE

Een soort filmster zeker

LIA

De mannen moeten voor zaken

Naar Zürich of Geneve of Milaan

Een nieuw collier voor hun vrouw

IRMA

En een ring voor hun vriendin

BETTY

in microfoon

Na de oorlog werd ik van het ene pleeggezin naar het andere doorgeschoven. Toen herinnerde ik me opeens tante Charlot. De zus van m'n moe. Tante deed de deur op een kier. Ze had een woning op de Beethovenstraat gekregen. Ik herkende 'r wel maar zij mij niet. Ze sprak ineens halfbekakt. Die zat ondergedoken nà de oorlog. Tante Charlot had misschien een kamp of twee overleefd, ik weet het niet. Ik huurde

een kamertje van d'r. We dronken thee en zeiden niets. Ze kon niks delen. Weet ik veel wat ze had meegemaakt. 't Zal wel.
Ik had ook wat meegemaakt

TOETIE

Ik heb ze gezien hè
Eerst verdwenen ze
en toen kwamen ze terug
En ik keek
Vanachter mijn toonbank
Elke dag van de week
Eerst nog dun en mager
Maar later achter hun chocotaartjes en petit-fours
Jonge vrouwen pas getrouwd
Die hielden ook binnen hun hoedjes op
en hun korte bontjakjes aan
Heel langzaam kwam er weer leven in

LOTTE

We waren dan wel bevrijd van de dood
Maar toen begon de angst voor het leven

BETTY

186 taartjes!
Die had ik mezelf beloofd
Voor elke dag in de kast één vruchtengebakje
Met gelei en zandbodem
Toetie werkte bij de banketbakker in de Beethovenstraat

TOETIE

Je kon zien dat ze er weer waren
En dan weer helemaal Mevrouw en U
Elke week naar de kapper voor een permanent
Een blauwe golf of een zwarte spoeling
De couture gesoigneerd
Geen vlekje te zien
Alles perfect onder controle

IRMA

in microfoon

Wij waren een soort landverhuizers geworden. M'n moeder en ik.
Maar we zijn erdoor gerold. Lottes schoenen. Daar had ik me aan
vastgeklampt al die tijd. Ik was oersterk uit de oorlog gekomen

LOTTE

Huilen ging niet

Je was aan tranen voorbij

IRMA

Lotte kwam godzijdank terug

Ik was zo blij

Dat kan ik niet beschrijven

LOTTE

Het duurde maanden voor ik aangesterkt was

TOETIE

Ze kwamen bij mij in de kleine Konditorei in de Beethovenstraat

Kochten handgemaakte bonbons voor de vrijdagavond

Zoete krakelingen voor bij de thee

Roomboterkoekjes

De koffie precies zo en niet zo

Pünktlich gründlich

LOTTE

Toetie hou nou even je mond

Wat ik nu weer heb meegemaakt

Gisteren

Een of ander Lyzeumkind dringt voor bij Trianon

TOETIE

Van Muyden

LOTTE

Dat Lyzeumkind dringt voor

bij Van Muyden

En ze zegt

Mevrouw ik moet zo naar de les en so und so

en ze bestelt nee ze eist twee tompoucen bij de verkoopster

En ik zeg

Hoho jongedame, gaat dat tegenwoordig alzo?

Zij zegt

Ja dat gaat alzo tegenwoordig, mevrouw.

Weet u niet dat de jeugd de toekomst heeft?

Of wilt u het soms op uw geweten hebben dat ik te laat kom in de les?

Ze grijpt de tompoucen mee en roept tegen haar vriendinnen buiten

Die Duitse mevrouw daar is tegen de jeugd!

Ik grijp haar bij d'r pols en ik zeg

Die Deutsche mevrouw heeft al een jaartje of zeventig de Nederlandse nazionaliteit

én vier Konzentrationskampen overleefd, ja?

Eet smakelijk m'n kind

BETTY

Toetie was de liefste die ik na de oorlog ontmoette

Die schat gaf me m'n taartjes gratis!

Zelf had ze er ook altijd eentje nodig

Ze had haar joodse schoolvriendjes en -vriendin- netjes een voor een zien
verdwijnen

Lege plekken die ze voelde in haar buik

Daar moest iets zoets in

TOETIE

Ik zag ze achter mijn vitrine

De vrouwen en soms ook de mannen

Boterkoek

Chocoflikken

Amandelkrullen

Dat is beschaving

Dat is beloning

Dat is zoete troost

BETTY

En Toetie werd verliefd op Leo

Die had als jongen Buchenwald overleefd

Buchenwald Beukenwoud

Klinkt dat niet als een sprookje?

LOTTE

's Nachts droom ik over dat brutale schoolmeisje en haar tompoucen

Blijkt ze naast me te lopen

We lopen in onze lompenjurken

Geen onderbroek niks

Sommigen van ons zakken in elkaar
Hier en daar wordt weer iemand neergeknald
Ze trekt me mee
Houdt me op de been
Een tompouce gestrekt voor me in haar hand
En ik sjok als een ezel achter haar aan
Dat ausgerechnet zij me vooruit trekt
met haar jeugdige en zachte hand
En in die droom houd ik heel veel haar

TOETIE

Diamanten, parels, dure parfum
Alles wat flonkert
Alles wat maar fris en schoon is
Weg van vuil en dood
Sjieke winkels met van die namen
Bonheur des Dames... Maison Thilène...
Kennedy... Malou...
Het zachte haar van hun bontjas
Hun eigen huisdier zogezegd
Dat bont kun je strelen
Als een zachte vacht om ze heen

LOTTE

Elke dag vieren
Elke dag de ster van de dag zijn

IRMA

Ik lag met mijn bontjas in bed
Gekocht van mijn eerste geld

Niets was fijner

Zelfs seks niet

TOETIE

Er zijn er die hun gouden kettingen vastklemmen aan hun bh

Er zijn er die zich in de spiegel monsteren

En niet geloven dat zij dat zijn

Die heupen

Die borsten

Die billen

Die daarnet nog vel over been waren

Dat die van hèn zijn

LOTTE

Je hebt leren leven na de oorlog

IRMA

Daar op mijn nerts

heb ik me pas écht bevrijd gevoeld

LIA

Iedereen wilde door

IRMA

Omkijken was gif

LOTTE

Onder de bontjas is het veilig

Je tweede huid

TOETIE

Mijn Leo heeft er in ons huwelijk één keer met me over gesproken

Eén keer één uur Buchenwald

Wat er met hem was gebeurd

maar wat ik nooit zou kunnen begrijpen

Hij keek me niet aan

Ik kon hem niet troosten

Ik hield van hem

We waren getrouwd

We hadden kinderen

We konden lachen samen

Maar het was zo alle Jezus stil bij ons...

Pijnlijke stilte. Door Toetie zelf doorbroken

TOETIE

slikt wat weg

Hebben jullie die Tarantino nou gezien of niet?

LIA

Tartino? Is dat een nieuwe bakker?

BETTY

Terrentino? De schilder?

LIA

Tintoretto Betty!

TOETIE

Nee die film

Die Glorious Bastardboys van Tarantino met Brad Pitt

Moet je echt zien, je kan hem lenen als je wilt

Daar heb ik toch zo vreselijk om moeten lachen

Het begin is al geweldig als SS-er Landa

LIA

Lauda? Nicky Lauda? De coureur?

TOETIE

Landa Landa, de SS-er Hans Landa
Als die met een pijp in zijn mond
in dat hutje dat chalet op jodenjacht is
om ene familie Dreyfus te vinden die op dat moment dus in doodsangst
onder de vloer ligt...

LIA

Autoraces daar kijk ik zó graag naar
Dat windt me echt op

TOETIE

tegen Lia en Betty

En die man lullen en pijproken dat het een aard heeft
En die boer en boerin maar een achterlijke kop trekken
En die SS-er een kop koffie en nog een kopfchen koffie
Kletsen en grijnzen

Lang verhaal kort: hij ruikt mensenvlees

Het ijs grijpt om je hart

De dochter van die joodse familie ontvlucht

Die runt een bioscoop in Parijs

*Het verhaal van Toetie wordt allengs onverstaanbaarder en zachter omdat Betty er
met haar verhaal tussen komt*

TOETIE

Lang verhaal kort: Hitler en Goebbels en andere Nazibobo's worden
opgesloten

in die Parijse bioscoop van dat ontsnapte jodinetje

Daar wordt door de mannen van Brad een bom tot ontploffing gebracht

Boem! Weg Nazi-top! Zó gelachen

Die Tarantino is een echte held van deze tijd!

Niet te filmen! Niet te filmen!

BETTY

in microfoon

Ik wist niets over m'n ouders. Ik zwierf na de bevrijding rond in m'n oude Transvaalbuurt. Alles was leeg zo leeg zo anders ontzettend anders. Ik aanbellen bij m'n ouderlijk huis op de Tugelaweg. De bel was nog dezelfde. Zelfs het sloffen in de gang leek op dat van m'n moeder. Maar het was de bovenbuurvrouw die nou ineens beneden woonde. Buurvrouw Sas liet me binnen en zette thee. Ik zei dat ik dacht dat m'n pa en moe het niet overleefd hadden. Ja dat dacht zij ook. Ja ze had wat spullen van m'n moe in bewaring genomen. Maar dat had ze allemaal moeten verkopen om aan eten te komen. Soep voor onderduikers had ze al die tijd gemaakt. Die zette ze op de trap in huizen in de buurt. Dat was niet zonder gevaar. En dan haar been. Haar suiker. Dat begreep ik toch wel? Nee nee geen aandenkens meer over. Ze opende de antieke kast om de theekopjes te pakken. En toen... Het was net of m'n ogen die kast in groeiden. In een tinnen bekertje herkende ik ze ineens. Ik dacht ik ga dood ik ga dood. Die zilveren lepeltjes. In dat tinnen bekertje! M'n hart ging tekeer. Ze schonk thee in en ging gelukkig naar de keuken. Dat wijf. Om een theemuts of kon mij het schelen. Als een slang schoot ik naar de kast. Griste de theelepeltjes weg. Het hele zootje en propte ze in m'n zak. Nooit zo m'n mond gebrand. Ontzettend aardig mevrouw Sassenheim die thee. En gemaakt dat ik wegkwam. Niks verteld over m'n onderduik natuurlijk. Ze vroeg er niet eens naar. Die lepeltjes die waren nog van m'n oma geweest weet je. Die heb ik dus gered

Stilte

TOETIE

Kijk jij nog wel naar Dexter?

BETTY

Dexter? Dexter ja natuurlijk

TOETIE

Dexter is helemaal mijn type

BETTY

Ik heb 'm uit de gids geknipt

TOETIE

En boven je bed geplakt zeker

En The Sopranos?

BETTY

Drie keer gezien

De hele box

TOETIE

'Wat is 't?'

BETTY

Wat is wat?

TOETIE

'Wat is 't?'

BETTY

Oh! Wat het is?

"t Is kibbezoep voor je ziel'

TOETIE

'Nee! Tomatensaus voor je reet!'

Dit is de Italiaanse versie!

lachen zich gek

toetie/betty samen

Is everyone...

In my life...

Fuckin' bananas?!

TOETIE

Goed!

Hij is zo vreselijk goed!

lachen overdreven

Irma biedt Lia nog een slok uit de fles Gin en klokt zelf een flinke slok naar binnen

IRMA

vilein

Lia schatje

Jij hebt tegenwoordig de koude oorlog bij je huis

Daar geniet je van, nietwaar?

Maar had jij niet ooit een Duits officier in huis?

LOTTE

Lia? Een Duitse officier?

IRMA

En genoot je daar niet ook van?

Of vergis ik me nou?

Lia neemt gauw nog een slok en begint flink aangeschoten te worden. Irma ook

LIA

tegen Toetie zodat ze Lotte kan vermijden

Het zat zo

Mijn man en ik kregen op een gegeven moment verplicht een Duitse officier
ingekwartierd

Daar kon je niks tegen beginnen

Een enorme vernedering

Maar mijn man vond deze Duitse officier juist de ideale dekmantel voor zijn
werk in de illegaliteit

IRMA

Aha!

LIA

tegen Betty

Mijn man was namelijk weken van huis voor het verzet

IRMA

Quatsch mit soße!

LIA

Ik was vastbesloten om die Nazi met z'n gepoetste knopen te gaan haten

Echt waar

Maar Rolf bleek niet alleen een gentleman maar ook nog 'ns knap

BETTY

Rolf? Noemde je die Nazi bij z'n voornaam?

LIA

Hij was voorkomend en behulpzaam

En hij kon heel erg goed dansen

Zijn heupwerk was erg goed

LOTTE

Max kon ook zo goed dansen

IRMA

Zijn heupwerk was ook vrij goed

LIA

Hij was zo anders dan de anderen

Galant en lief

Dus op het moment dat Rolf mij voor de rumba vastpakte was het Gone
with the wind

IRMA

Jahaa!

Einen Mann einen richtigen Mann!

LIA

alsof ze het tegen zichzelf heeft

Zes weken lang...

Wordt er tegenwoordig een meisje nog wel eens zo overweldigd door de
liefde?

IRMA

Als kip zonder kop bedoel je?

LIA

Achteraf denk je

Wat bezielde je?

IRMA

tegen Lia

Ik zal het je vertellen liefje

Je was gewoon geil

LIA

Irma!

Ik was jong! Verliefd!

IRMA

And never been kissed?

Je was al getrouwd

En dit was gevaarlijk én opwindend

Zoenen met de vijand!

LIA

Makkelijk!

Met de kennis van nu kan ik het me ook niet meer voorstellen

BETTY

tegen pianist

Zij verliefd op een Duits officier

En wij maar met sterren op lopen

Dat was een heel gehannes weet je

die netjes op je kleding te naaien

Die rotrandjes omvouwen

En dan ook nog die zes sterren zo handig mogelijk over je kleren verdelen

Op een jas, winterjas, zomerjas,

een vest, een jurk, een bloes

Een heel werk

IRMA

fel tegen Lia

Je wilde 'm imponeren hè?

Je wilde schitteren

Een man in uniform een hoge piet nog wel

LIA

Het was oorlog en Rolf zette me op een voetstuk

Ik was eenzaam

IRMA

Je nam wraak je op je man met zijn liefjes, nietwaar?

Dansen met een Nazi...

Wat was jij zwak

LIA

Maar Rolf was anders dan de andere Nazi's

IRMA

Aha! Deze was goed?

Lotte hoor je dat?

Lia kende een goede Nazi!

LOTTE

Aach! Nazi-Schmazi!

Komen jullie me liever helpen met m'n jurk

LIA

Rolf is omgekomen bij het bombardement in de Euterpestraat

BETTY

Lekker puh Weg met Duitsland!

TOETIE

Maar hoe zat het nou met die trouwschoenen uit Parijs?

Ik ben het spoor totaal bijster

LOTTE

met maf hoedje en schort

Quatsch met die schoenen!

Opgestookt in de hongerwinter!

Weg ermee!

LOTTE

in microfoon

Een meisje. Ik kende haar niet. We liepen naast elkaar. Je was een wrak op 't eind. Maar je wilde overleven. Proberen. Flink zijn. Doorzetten.

Elkaar erdoor slepen. De wilskracht en dat je samen was. Dat heeft je gered. Twee weken lopen zonder iets. Wilde dieren waren we. Je had geen lichaam meer. Je was gewoon bang dat er nog iets in je zat. Maar er wás helemaal geen leven meer

Stilte

In het ziekenhuis werd ik wéér kaal geschoren tegen de luizen. Ik vroeg om een borstel. Ik borstelde m'n kale hoofd zodat het haar gauw weer terug zou komen

Lia trommelt iedereen op voor de laatste repetitie van de dans. Allen hebben zich inmiddels verkleed in bruidsjurken

LIA

En 1 en 2 en 3!

En 1 en 2!

En links en rechts!

En allemaal gelijk!

En 1 en 2

En links en rechts

En allemaal gelijk

En nog een keer!

Maar ze dansen niet gelijk. Lia drit ze. Lia en Irma wat aangeschoten

IRMA

Dit houd ik niet vol

Is ze verrückt geworden die Lia!

LOTTE

Kom kom

Wij zijn wel wat gewend toch?

Komaan! Doorzetten

Lotte krikt Irma een beetje op. Irma neemt een flinke slok van haar Gin. Behoorlijk teut. Ze doen alle twee de pasjes maar niet in de maat. Moeten elkaar ondersteunen in de dans, helpen elkaar. Nemen er de rollator en een stok bij

LOTTE

hijgt

Jij bent niets gewend

Theresienstad ha!

Koekjes eten zal je bedoelen!

TOET

Theresienstadt dat was toch een luxekamp?

LOTTE

Het Hilton onder de kampen!

IRMA

Het was een decor!

LOTTE

Jazeker, daar maakte men een musical!

Wunderbar!

Zang en dans! Zang en dans!

Hup met die beentjes!

IRMA

Er waren ja geen gaskamers in Theresienstadt

Je ging er alleen maar zomaar dood

Verder niet hoor

hijgt

Wij kregen 2 gram boter per dag

LOTTE

Hahaa!

Wij kregen 2 gram boter per week!

Als je geluk had

IRMA

Wij moesten een halve dag in de rij staan om 100 gram brood te krijgen

LOTTE

Wat?

Wij moesten zonder eten 10 of 15 uur op appèl zitten

Op onze knieën in de stromende regen

Wie een vingerkootje bewoog werd afgeschoten

*Het dansen gaat over in een soort drillen onder leiding van Lia. Irma en Lotte
hijgen*

LIA

En 1 en 2 en drie en vier!

IRMA

Bij ons stierven mensen op straat aan de vlektyfus en de honger

LOTTE

Bij ons stierven mensen door niets

door een zuchtje wind of een gekke beweging

IRMA

Wij wisselden recepten uit

LOTTE

Wij ook! Wij ook!

Hoe langer het recept hoe lekkerder

LIA

En 3 en 4!

IRMA

Honger maakte je gek

LOTTE

Alsof er een wild dier aan een ketting in je maag rammelde

IRMA

Ik zei nooit dat ik honger had of dat ik doodging

Nooit

Dat hield je gaande

Ze stoppen er mee, moeten op adem komen. Irma neemt een paar goede slokken van haar Gin of 't water is

TOETIE

Gaan jullie eigenlijk nog wel goed af?

BETTY

Ik eet elke dag een sinaasappel

Niet de hele sinaasappel

Ik zuig ze uit want met die velletjes is het me teveel

LOTTE

nahijgend

Appel heb ik geen zin in

Ik heb liever een peertje

BETTY

Ik heb net twee boterhammen met kaas op en twee koffie

Dan moet het toch wel komen

TOETIE

Ik moet eigenlijk weer van die pecannootjes kopen dan ga je als een tierelier

IRMA

Ik gebruik wittebrood of een klein stukje snijkoek

Ik voel de aandrang wel maar als je gaat is het weer niets

LIA

Ik doe twee geroosterde boterhammen

Heb ik wel even op zo'n plaatje gelegd op 't gasfornuis

En ene tweeje drieje vier!

Allen hernemen zich en beginnen weer met het dansje

Er wordt een nog hoger tempo door Lia geëist

LOTTE

hijgend

Ik was dunner dan een ooievaar die een platvis had opgeslokt

IRMA

zwaar hijgend

Ik was een uitholling overdwars

En ik droomde van omelette Siberiëne en zuurkool en zalm

LOTTE

hijgend

Als je de laarzen van de SS likte

kreeg je meer vitale stoffen binnen dan in een hele week

IRMA

uitgeput

Als je een SS'er alleen róók had je al meer calorieën binnen dan je toegestane rantsoen

LOTTE

Je droomde alleen maar van eten

Een hel

Gestoofde kalfstong met kappertjesmosterdsaus

IRMA

snakkend

Het was zo bitter koud in die kazernes

M'n moeder had godzijdank een paar bedsokken voor me

LOTTE

hijgend

Sokken? Een luxe!

Mijn voeten waren met m'n klompen vergroeid!

IRMA

uitgeput

Jouw schoenen

Die waren het enige

Het enige waaraan ik me me nog...

Plotseling zakt Irma in elkaar op de grond. Flauwgevallen? Een hartaanval? Een delirium?

Iedereen schrikt. Lotte verstart. De anderen proberen Irma bij te brengen met parfum.

Toetie en Betty handelen snel

LOTTE

Irma wat doe je?

Ausgerechnet nu?

Dat kan doch niet waar zijn?

Op *mijn* bruiloft val *jij* neer?

TOETIE

tegen Lotte

Respect asjeblieft!

LOTTE

Ja voor de doden!

Dit is aanstelleritis!

We gaan *niet* afgelasten!

TOETIE

Irma! Irma! Hoor je me?

Ik heb een EHBO-diploma!

LOTTE

Déze bruiloft gaat door!

TOETIE

geeft klapjes op Irma's wangen

Ojee ojee ojee

Drie zalen

Honderd kamers

Een diner voor tweehonderd gasten

LOTTE

Luister goed Irma

Dit is *mijn* bruiloft

Dan is mijn leven *af*

Daarna mogen jij en ik voor mijn part doodvallen

Irma murmelt en rochelt wat. Klinkt toch zorgelijker dan Lotte dacht

LOTTE

Irma liefje?

Lotte ineens zeer bezorgd

Ga je ons verlaten?

Nee toch?

Toetie, Betty en Lia zeulen Irma tot onder het baldakijn waar ze half en half op de stoel hangt. Proberen haar op allerlei manieren bij te krijgen. Lia en Lotte staan er ontzet bij

IRMA

...Alles verloren... de schoenen... Lotte... jouw schoenen... Max...
verschwunden...

LOTTE

Wat zegt ze allemaal Toetie?

Is ze al dood?

Toetie geeft haar de microfoon zodat ze haar stem niet hoeft te verheffen

IRMA

'ijlend' in microfoon

...M'n koffer... Ik was bang dat m'n koffer... Dan was ik alles kwijt...

Mijn hele leven... ...Alles voor niets... Dat kon niet waar zijn...

Luister Lotte...

LOTTE

Ik luister

Ik doe niets anders

Ik ben een en al oor

IRMA

slikt, hijgt, heeft het moeilijk

Dit is niet makkelijk...

LOTTE

Wie zei dat het leven makkelijk was?

IRMA

in microfoon

...Twee weken...

LOTTE

Twee weken wat?

IRMA

hapt naar adem

Ssst... Twee weken nadat jij was ondergedoken

LOTTE

Ondergedoken?

Waar heb je het in godsnaam over?

IRMA

in microfoon

...Twee weken nadat jij bent ondergedoken
verschijnt Max ineens bij mij aan de deur

LOTTE

Max? Bij jou?

tegen Toetie Ze ligt te ijlen

Ze kletst uit haar nek!

Bel een ambulance!

Ik versta er niks van

IRMA

in microfoon

...Precies op jouw trouwdag hoort Max dat hij mee kan met een
groepje. Die willen te voet over de Zwitserse grens komen... Maar dat
mislukt en na twee weken komt hij terug. Jij bent ondergedoken. Max
komt bij mij aan de deur... Hij is niet opgepakt. Hij leeft. We kijken
elkaar aan. We omhelzen elkaar. Zo blij zo...

LOTTE

Wat zeg je liefje?

Waar heb je het over?

tegen Toetie Misschien een halfzijdige beroerte?

IRMA

hapt naar adem

Luister luister...

LOTTE

tegen Toetie

We moeten een ambulance bellen

Bel jij

Ik heb m'n drie brillen niet bij de hand

IRMA

in microfoon

Hij wilde je niet in gevaar brengen. Ik had zijn naam op een lijst zien staan. Ze zouden hem halen. Hij moest weg. Maar hij kon jou niet meenemen

LOTTE

Is er een dokter in de zaal?

IRMA

Max duikt onder bij mij. Maar hij wil zo snel mogelijk weer een poging naar Zwitserland wagen

IRMA

...We klampen ons aan elkaar vast. We vrijen alsof we de laatsten op aarde zijn... Dan krijgt hij de juiste papieren van het verzet. Max weg. Lotte weg. Ik had alleen de schoenen nog

LOTTE

Irma liefje, je bazelt!

Spaar je krachten en hou je mond

De dokter komt zo...

IRMA

Ik heb geen dokter nodig Lotte...

Ik heb jullie... Wat moest... moet ik zonder jou... zonder jullie allemaal...

Lotte lieve Lotte... ga niet weg... alsjeblieft... blijf bij me...

LOTTE

Maar ik ben bij je liefje

Ik ben bij je

Lia houdt een zakdoekje met parfum onder Irma's neus

IRMA

komt weer een beetje bij

Waar was ik?

LOTTE

Omelette Siberiënne

IRMA

Omelette Siberiënne?

Wat zei ik allemaal?

LOTTE

Dat zei je

IRMA

O ja, omelette Siberiënne, Sauerkraut und...

LOTTE

Gestoofde kalfsszunge mit Musterdosze und dicke Bohnen

IRMA

Rote Grütze... Räucherlachs... Hirschrücken rosa gebraten...

LOTTE

Käsekuche... Kaiserschmarrn... Perenstrudel

Dát zei je

IRMA

nog groggy

Je schoenen

Heb ik door twee kampen geschleppt

LOTTE

tegen de anderen

Wat zegt ze nou weer?

Ze is nog gagà!

IRMA

nog groggy

Ik ben niet gagà

Jouw verdomde trouwschoenen!

Ik heb die schoenen meegesleept naar het kamp

LOTTE

Wat?! Waarom?!

IRMA

In Westerbork heb ik ze verstoep

In Theresienstadt heb ik ze met mijn blote handen verdedigd

Iedereen wou ze stelen om te verkopen of te ruilen!

LOTTE

Natuurlijk! Maison Hellstern!

Wat dacht jij?

Wat moest je daar in het kamp ook verschijnen op hoge hakken?

Wou je soms gaan dansen?

IRMA

Er was daar helaas geen dancing Lotte

Ik heb er nooit op gelopen

LOTTE

Natuurlijk niet!

Dat soort schitterende schoenen waren daar volkomen nutteloos

Schoonheid was nutteloos! Een farce!

Wat deed je er dán mee?

IRMA

Ik hield ze in mijn koffer

Verborgen

Als onderpand

Als houvast

Die schoenen waren de enige beschaving die ik nog over had

LOTTE

Is dat zo?

En je hebt ze de hele oorlog met je meegesleept?

Werkelijk?

Waar zijn ze dan gebleven?

Irma wijst naar boven. Een machteloos gebaar. Dan slaat plots de zaal deur van de zaal open

en rent Valentina binnen

VALENTINA

Gromi Lotti!

You've found them!

Valentina komt op de schoenen over de looper gerend in een vintage bruidsjurk.

Lotte is stomverbaasd om Valentina op haar trouwschoenen van vroeger te zien

VALENTINA

Je had ze gefunden!

They fit! Your beautiful shoes!

Pianist zet ouverture van Gloria Gaynor's

'I will survive' in

LOTTE

Wat?

Hoe kan dit?

IRMA

lachend

Dat zie je toch?

Ze heeft ze gevonden

Naast de champagne

In bruidssuite 610

IRMA

Ik heb ze met m'n leven bewaakt Lotte

Als mijn eigen hand of voet

Ik kón er geen afstand van doen

Lotte en Valentina omhelzen elkaar. Lotte bekijkt de schoenen aan de geheven voet van Valentina

LOTTE

bedwingt superieur haar emoties

Ik herinner me ze eigenlijk veel lichter

IRMA

Hoe lichter?

Dit zijn ze!

Ze passen!

LOTTE

Ik bedoel wat ik zeg

Lichtgeel

Deze zijn donkerder geel

praten door elkaar heen

IRMA

Vergeeld door de tijd

Ze waren okerig goud

LOTTE

Oker? Welnee! Botergeel

LIA

Ik herinner me Lottes schoenen meer rood-oranje

LOTTE

Rood-oranje? Ben je nou!

IRMA

Hoe kom je erbij?

LIA

Ja oranje

Met een zweem van groen erin

IRMA

Een zweem van groen?

Ben je kleurenblind?

LOTTE

dromerig

Ik weet precies welke kleur ze hadden

Korengeel

De kleur van een wuivend korenveld

in een onafzienbare glooiende verte

En ze schitterden als duizend sterren en duizend zonnen...

BETTY

Kijk die Valentina!

TOETIE

Een sprookje!

Lotte en Irma omhelzen elkaar. Iedereen bewondert Valentina, de jurk en de schoenen

LOTTE

tegen Irma Alleen Max nog!

Stel je voor hij komt nu binnen

In smoking

Een sigaret tussen de vingers

IRMA

Elegant

Stoer

Zijn haar glad achterover

'n Clark Gable snorretje

En zijn glimlach...

LOTTE

Zijn glimlach...

Stel je toch eens voor Irma!

IRMA

Max heeft het misschien gered

LOTTE

Misschien ja

Nooit meer iets gehoord

IRMA

Nee

Nooit meer iets gehoord

LOTTE

Maar ik heb op hem gewacht

IRMA

Ja

We hebben allemaal ergens op gewacht...

Irma en Lotte nemen Valentina in hun midden en reiken aan hun zijden Betty, Toetie en Lia de hand. Alle dames plus Valentina hebben nu een bruidsjurk aan. Het nummer 'I will survive' barst los. Line-up zoals ze gerepeteerd hebben. Tijdens de dans en zang lichten de schoenen op

Noot:

Enkele teksten zijn geïnspireerd op uitspraken van:

- Marga Minco, in de documentaire *Amsterdam: de ontstelde ruimte* van Hans Keller
- geïnterviewden Spielbergproject, *Survivors of the Shoah Visual History Foundation*, met dank aan het Joods Historisch Museum
- Grete Weil, *Tramhalte Beethovenstraat*
- Heere Heeresma, *Een jongen uit Plan Zuid*

Inspiratie voor het stuk vormden naast bovenstaande documenten o.a.

Onbepaald door het lot roman van Imre Kertész, *Tweestromenland*, dagboek uit Bergen Belsen van Abel Herzberg, het fotoboek *Dames van Zuid* van Elsbeth Struijk van Bergen & Jutka Rona, de documentaire *Ik bedek mijn Schmerz met mijn nerts* van Renée Sanders en het boek *De Koningin van Plan Zuid, geschiedenissen uit de Beethovenstraat* van Frank van Kolfschooten.

Dames van de Beethovenstraat ging voor het eerst in première bij theatergroep Parels voor de Zwijnen op 3 mei 2014 in het Hilton Hotel in Amsterdam in de regie van Saskia Huybrechtse.

De auteur schreef de tekst op verzoek van theatergroep Parels voor de Zwijnen naar een oorspronkelijk idee van Saskia Huybrechtse.

Wanda Reisel (Curaçao, 1955) is schrijver van toneel, film en proza. Na het volgen van de Regieopleiding aan de Theaterschool in Amsterdam (1976-1981) neemt het schrijven de overhand. Toneelgroep Baal speelt in 1984 haar eerste stuk *Ansichten*. In 1986 debuteert ze als prozaschrijver met *Jacobi's Tocht*. Haar romans *Baby Storm* en *Een man een man* werden genomineerd voor de Libris Literatuurprijs. *Witte Liefde* stond op de shortlist van de AKO Literatuurprijs en werd bekroond met de Anna Bijns Prijs. Toneel schreef ze o.a. voor Maatschappij Discordia, Carrousel, Het Toneelhuis/De Onderneming en het Ro-theater. In 2006 is bij Querido de bundel *Tien stuks, alle toneel* verschenen.

www.wandareisel.nl

Toneelwerk

Dames van de Beethovenstraat – 2014

Liggend naakt – 2006

Poeskafé – 2004

De Zinding – 2002

Sangria! – 1999

Bar – 1997

De afspraak – 1991

De Vliegenier – 1990

Op de hellingen van de Vesuvius – 1989

Echec – 1987

Ansichten – 1984